C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-1615/24 Judecătoria Orhei sediul Central
1-23170948-03-21rji-27112024 Judecător Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

23 ianuarie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În componența sa:
Președintele ședinței: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache, Ludmila Iarmaliuc

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul declarat de către directorul adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, comisar șef de justiție, Florea Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din data de 03 aprilie 2024, privind admiterea plângerii condamnatului Rotaru Eugeniu înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

La data de 30 noiembrie 2023 condamnatul Rotaru Eugeniu a înaintat Judecătoriei Orhei, sediul Centrul o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul 13 Chișinău care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, solicitând reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473^4 CPP.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central din 03 aprilie 2024 s-a admis parțial plângerea condamnatului Rotaru Eugeniu împotriva

administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că, Rotaru Eugeniu a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada 24.05.2023 - 03.04.2024, în total 315 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO. În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Rotaru Eugeniu cu 31 zile pentru 315 zile în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 18 Brănești. În privința perioadei rămase de 5 (cinci) zile, calculată în condițiile art. 473^4 alin. (5) CPP zile, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului suma de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume o unitate convențională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanţelor al R.M. Încheierea instanței judecătorești privind încasarea mijloacelor băneşti se va executa în condițiile Codului de executare.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Florea Ion, în termen a contestat încheierea sus-menționată cu recurs și a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 03.04.2024, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Rotaru Eugeniu privind aplicarea prevederilor art. 473^2- 473^4 CPP.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) CPP, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 18 Brănești, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursului declarat, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul directorul adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, comisar șef de justiție, Florea Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din data de 03 aprilie 2024, și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 448 alin. (1) CPP, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) CPP, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.

În argumentarea soluției adoptate, în speță, Colegiul penal reiterează următoarele:

Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 24 mai 2023, Rotaru Eugeniu fost condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 (unu) ani 06 (șase) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei de calculat din momentul pronunțării sentinței – 24 mai 2023, fiind luat sub strajă imediat din sala de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 17 octombrie 2023, apelul inculpatului Rotaru Eugeniu declarat împotriva sentinței Judecătoriei Soroca sediul Florești din 24.05.2023, a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 24 mai 2023, fără modificări.

Potrivit Raportului prezentat de către Penitenciarul nr. 18 Brănești, Rotaru Eugeniu s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 24.05.2023 - 06.11.2023, și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada 06.11.2023 - 20.02.2024, data depunerii raportului.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 03.04.2024, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Rotaru Eugeniu împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Rotaru Eugeniu a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Rotaru Eugeniu pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești, în calitate de condamnat au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În conformitate art. 473[2] alin. (1) CPP, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.

Conform art. 473[2] alin. (3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit prevederilor art. 473[4] alin. (4) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Rotaru Eugeniu s-a deținut în Penitenciarul 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană; în celule erau condiții igienice și sanitare rele, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare dar și sistemul de canalizație și aerisire, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servicii medicale, accesul la apă potabilă, ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Aceeași apreciere pozitivă se atribuie și față de cuantumul reducerii stabilit de prima instanță în baza art.473[4] alin.(4) CPP, pentru perioada de

detenție a lui Rotaru Eugeniu în penitenciarul vizat în plângere. Instanța de judecată just a evaluat nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție și a stabilit în acest sens calculând o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești.

În ce privește faptul deținerii condamnatului în condiții de supraaglomerare, se reține prevederile art. 225 alin. (3), (4) Cod de executare, potrivit cărora, camerele de cazare şi celelalte încăperi destinate persoanelor condamnate dispun de iluminat natural şi de instalațiile necesare asigurării iluminatului artificial corespunzător. **(4)** Norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m^2.

Norma spațiului locativ este prevăzută și la pct. 464 din Statutul executării pedepsei de către condamnați - *Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții*, iar pct. 465 prevede că, *numărul deținuților în celule este determinat de Codul de executare în funcție de tipul penitenciarului şi regimul de detenție, în celulele izolatorului disciplinar se deține de regulă unu, dar nu mai mult de doi deținuți.*

În acest aspect, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza *Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei,* 23 februarie 2016, § 117*;* cauza *Rotaru c. Moldovei,* 15 februarie 2011, §30*;* cauza *Ciorap c. Moldovei,* 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții, care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având

în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).* Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că: Rotaru Eugeniu s-a aflat în instituțiile penitenciare (P-11 și P-18) în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023, întocmit de către Avocatul Poporului, la situația din 01.01.2024 în instituțiile penitenciare erau deținute 5695 de persoane (în 2022 - 6084 deținuți), dintre care 964 preveniți (în 2022 - 1037), 301 femei/2 minore (în 2022 - 326/1 minoră), 31 de minori (în 2022 - 35), 5 mame cu copii (în 2022 - 4), 103 foști funcționari publici (în 2022 - 102) și 136 de condamnați pe viață (în 2022 - 133). Mai mult, conform datelor statistice, se menține problema supraaglomerării în P-1, P - 9, P-13, P-15, comparativ cu anul 2022, când se atesta surplus de persoane aflate în detenție în P-1, P-2, P-3, P-7, P-11, P-13 și P-15. Cu toate că s-au depus deja în scădere, totuși persistă dificultăți în gestionarea numărului mare de persoane aflate în detenție. Ce eforturi pentru a reduce fenomenul de suprapopulare și numărul total este ține de condițiile materiale de detenție se invocă că, potrivit ANP, au fost realizate reparații curente în 200 de spații de detenție, în 159 de birouri de serviciu și în alte încăperi, precum blocuri alimentare, săli de lectură, depozite, farmacii, arhiva medicală, coridoare, puncte de trecere, gherete. În anul 2023, angajații OAP au efectuat o vizită de monitorizare în P-18 (vizită de follow-up). În urma acestei vizite s-au remarcat aspecte pozitive, precum implementarea a 6 recomandări din cele 11 remise anterior (60% din cele 5 rămase sunt de ordin material și urmează a fi implementate odată cu noile achiziții publice din 2024. Sectorul locativ nr. 10, blocul B are o suprafață de circa. 210 m^2 și este format din dormitoare de tip baracă: un dormitor de circa.70 m^2 cu 65 de paturi supraetajate în care se dețin 39 de persoane (în 2022 - 51 de persoane și în 2021 - 57 de persoane). Numărul deținuților plasați

în baracă, potrivit datelor prezentate, atestă o scădere pozitivă, diminuând aspectul suprapopulării sectorului locativ nr.10, însă acest fapt nu îmbunătățește condițiile de coabitare și mediul psihosocial de trai. Adițional, rămân a fi relevante observațiile anterioare privind lipsa sistemului de ventilație, absența luminozității adaptate exigențelor, persistența unui miros specific, prezența aranjamentelor uzate, cu semne ale degradării (lenjerie uzată, pe alocuri murdară, fapt cauzat de vechime), amalgamul de sunete propagate de diferite dispozitive (televizor, radio) – toate acestea fac imposibilă detenția comună.

Potrivit Raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 11 Bălți din data de 31.10.2017 la rubrica CONSTATĂRI: Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 mun. Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m^2. Nu se ține cont de standardul minim de 4 m2. Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători.

Respectiv, Colegiul penal la fel ca și judecătorul de instrucție consideră, că dificultățile cu care s-a confruntat Rotaru Eugeniu pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Distinct de cele reținute supra, Colegiul penal ține să menționeze că este eronată soluția primei instanțe privind perioadei deținerii în condiții inumane a condamnatului pînă la data pronunțării încheierii, și compensarea în valoare bănească a perioadei de 5 zi care nu au putut fi împărțită la 10, din motiv că această soluție contravine prevederilor art. 473^4 alin. (5) CPP, însă, din motivul că condamnatul Rotaru Eugeniu, la momentul emiterii prezentei decizii, era eliberat din instituția penitenciară în care se deținu-se, Colegiul penal nu consideră oportun să desființeze actul juridic contestat, din 03.04.2024.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de directorul Penitenciarului nr. 18 Rezina ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la

emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, comisar șef de justiție, Florea Ion, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 03 aprilie 2024, privind admiterea plângerii condamnatului Rotaru Eugeniu înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător **Ghenadie Liulca**

Judecătorul **Aurelia Andronache**

Judecătorul **Ludmila Iarmaliuc**